

Voorjaarsnota: voorkomen en inlopen van langdurige achterstanden bij kinderen uit kansarme gezinnen

In het vorige schooljaar hebben leerlingen tijdens de lockdown en in de weken voor de zomervakantie achterstanden opgelopen. Uit onderzoek weten we inmiddels dat deze vaker voorkomen en groter zijn bij kinderen die toch al een risico op achterstanden hadden (o.a. onderzoeken van Oxford en Cito). Ook zijn er verschillen tussen scholen: sommige scholen hebben beter afstandsonderwijs verzorgd dan anderen en sommige scholen hebben minder risicokinderen dan anderen. Daarnaast is op cruciale momenten in de schoolloopbaan pijnlijk duidelijk geworden hoe groot de gevolgen van Corona zijn op de schoolloopbaan van leerlingen en wordt duidelijk dat er een groot effect is op kanselijkheid. Zo laat onderzoek van DUO zien dat groep-8 leerlingen vorig jaar gemiddeld een lager schooladvies kregen dan voorgaande jaren. Met name de adviezen van leerlingen met een hogere kans op een onderwijsachterstand vielen lager uit dan voorgaande jaren. We weten ook dat dit al gauw leidt tot structureel lagere schoolloopbanen voor deze leerlingen dan leerlingen met een vergelijkbare capaciteit uit de hogere sociaal economische klassen. Er zal in het voortgezet onderwijs extra in deze leerlingen moeten worden geïnvesteerd om ze alsnog de kans te geven op te stromen. Ook dit jaar zal OCW po scholen weer oproepen om kansrijk te adviseren en het vo om kansrijk te plaatsen, vooral bij kansarme leerlingen. Als het vo de achterstand niet oplost zal de leerling het kansrijke advies en plaatsing niet waar kunnen maken en alsnog afstromen of blijven zitten.

Eerdere investeringen:

Er is geïnvesteerd in de subsidieregeling voor Inhaal- en ondersteuningsprogramma's (IOP), zodat scholen via bijvoorbeeld extra bijlessen en zomerscholen, de achterstanden die in het voorjaar zijn ontstaan, in kunnen lopen. De effecten van IOP worden momenteel geëvalueerd, nav deze evaluatie kan bekeken worden of een verlening nodig is.

Vanaf januari 2021 kunnen schoolbesturen ook een tegemoetkoming krijgen in de kosten die zij moeten maken voor vervanging van personeel, bijvoorbeeld omdat scholen vaker fysiek en afstandsonderwijs moeten combineren of leraren vaker thuisblijven vanwege klachten of ziekte. Deze investering is dus bedoeld om de schoolorganisaties draaiend te houden.

Nieuwe problematiek:

Er is echter nieuwe problematiek ontstaan. In de periode september-december zijn nieuwe achterstanden opgelopen, doordat leerlingen en leraren vaker afwezig waren door Corona-gerelateerde oorzaken en sommige scholen tijdelijk moesten sluiten. In januari 2021 zijn de scholen opnieuw gesloten. Hoewel het besluit om scholen te sluiten is genomen om het aantal bewegingen van ouders te beperken, vallen de negatieve consequenties (ook) bij kinderen die leerstagnatie/leerachterstanden oplopen. We constateren echter nu al, de situatie overziend, dat er volgend jaar opnieuw een uitdaging ligt voor scholen. We zien vooral grote risico's voor leerlingen uit gezinnen met een lagere sociaaleconomische achtergrond, die minder hulpbronnen hebben thuis.

Als scholen onvoldoende (kunnen) doen om achterstanden in te lopen bij deze leerlingen, stapelen die zich op bij leerlingen. Er ligt geen goed fundament om volgende leerstof te verwerken, waardoor de achterstanden zich verdiepen en leerlingen niet goed verder kunnen met hun schoolloopbaan. Dit leidt op termijn tot zittenblijven zitten, afstromen, of gedemotiveerd kunnen afhaken.

Voorstel

We willen daarom scholen met veel leerlingen met een risico op achterstanden in schooljaar 2021-2022 helpen om extra te investeren in effectieve onderwijstijd voor hun leerlingen.

We willen dit doen door een ophoging van de huidige budgetten voor onderwijsachterstanden in po en vo. Hiermee:

- Komen we tegemoet aan de wens van scholen om binnen het reguliere proces extra te kunnen doen voor leerlingen (zodat zij niet de organisatielast hebben van extra programma's buiten de onderwijstijd om)
- Bereiken we de scholen met de grootste druk van leerlingen met een risico op achterstanden, zonder dat zij daarvoor zelf een aanvraag hoeven doen

- Investeren we in leerlingen die dit het hardste nodig hebben.
- Voorkomen we verdere stapeling van problemen in komende schooljaren, doordat leerlingen het fundament missen om de nieuwe lesstof tot zich te nemen.
- Voorkomen we hoge maatschappelijke kosten doordat leerlingen onder hun niveau blijven presteren, zittenblijven, afstromen of uitvallen.

Financieel

PO

- Huidig budget: EUR 370 (OAB en CUMI)
- Voorgestelde ophoging PM

VO

- Huidig budget: EUR 49 mln.
- Voorgestelde ophoging PM

Er worden incidentele middelen geclaimd. De Coronacrisis heeft blootgelegd waar de risico's op kansengelijkheid liggen in ons stelsel. Er zijn structurele middelen nodig om dit aan te pakken. Gekozen is nu alleen incidentele middelen te claimen gezien uit de aanstaande kabinetswissel met een nieuw Regeerakkoord zal blijken waar structureel prioriteit aan wordt gegeven.

Waarom nu?

1. Wij zien nu al aankomen dat dit probleem ontstaat en willen FIN daarvan op de hoogte stellen.
2. We vragen veel van scholen bijv. kansrijk plaatsen van brugklassers in het vo. Scholen zullen keuzes maken over de schoolloopbaan van leerlingen (bijv. over zittenblijven, plaatsing van leerlingen, op- en afstroom) welke (economische) gevolgen zullen hebben voor de gehele maatschappij. Als leerlingen massaal blijven zitten zijn er enorme economische gevolgen maar afstroom zal door ongebruikt potentieel ook op lange termijn economische gevolgen hebben. Scholen zullen bij de keuzes over de schoolloopbaan van leerlingen ongetwijfeld afwegen hoe realistisch het is dat de achterstanden van leerlingen kunnen worden ingehaald in het volgende jaar. De middelen die een school ter beschikking heeft in een volgend jaar kan daarop van invloed zijn. Het liefst moet in het voorjaar dit beeld duidelijk worden.
3. Het liefst wil je scholen in het voorjaar zekerheid geven over de middelen die volgend schooljaar extra beschikbaar komen zodat zij zich kunnen voorbereiden.
3. De VJN is een regulier moment in het financiële cyclus om claims in te dienen. Het volgende moment is pas bij NJN. Het liefst wordt gebruik gemaakt van reguliere momenten.